

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΧΑΤΖΗΜΑΝΙΚΑ
ΚΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 487/07)

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
31 Ιουλίου 2008

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

Στην υπόθεση Χατζημανίκα κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Nina Vajić, Πρόεδρο,

Χρήστο Ροζάκη,

Anatoly Kovler,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιο Νικολάου,

και τον Γραμματέα του Τμήματος, Søren Nielsen.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 8 Ιουλίου 2008.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω
ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 487/07) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Έλληνας υπήκοος Δημήτριος Χατζημανίκας («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 22 Δεκεμβρίου 2006 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τους Δικηγόρους Αθηνών Λ. Πανούση και Α. Πανούση. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Ο. Πατσοπούλου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Σ. Αλεξανδρίδου, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 12 Νοεμβρίου 2007, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τη σχετική προς τη διάρκεια της διαδικασίας αίτηση. Δυνάμει του άρθρου 29 παρ. 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο απεφάσισε, περαιτέρω, να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ι. ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1935 και διαμένει στην Αθήνα.

5. Στις 18 Απριλίου 1996, ο προσφεύγων ήγειρε ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αποζημιώσεως κατά του Δημοσίου Νοσοκομείου «Ιπποκράτειο», στο οποίο εργαζόταν ως βοηθός κουζίνας. Με την αγωγή του ο προσφεύγων ζητούσε να του καταβληθεί το ποσό των 50.571 ευρώ για μισθούς από 1^{ης} Σεπτεμβρίου 1989 έως 31 Δεκεμβρίου 1995. Δικάσιμος κατόπιν αναβολής ορίσθηκε η 22^α Οκτωβρίου 1997, ημερομηνία κατά την οποία η υπόθεση συζητήθηκε.

6. Στις 13 Φεβρουαρίου 1998, το Πρωτοδικείο Αθηνών έκανε δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος (απόφαση υπ' αριθ. 412/1998).

7. Στις 15 Δεκεμβρίου 1998, το νοσοκομείο ήσκησε έφεση. Στις 30 Δεκεμβρίου 1999, το νοσοκομείο υπέβαλε αίτηση προσδιορισμού δικασίμου. Δικάσιμος ορίσθηκε η 22^α Φεβρουαρίου 2000, ημερομηνία κατά την οποία η υπόθεση συζητήθηκε.

8. Στις 25 Απριλίου 2000, το Εφετείο Αθηνών ακύρωσε την προσβληθείσα απόφαση (απόφαση υπ' αριθ. 3501/2000).

9. Στις 8 Νοεμβρίου 2000, ο προσφεύγων ήσκησε αίτηση αναιρέσεως. Στις 27 Δεκεμβρίου 2000, ο προσφεύγων υπέβαλε αίτηση προσδιορισμού δικασίμου. Δικάσιμος ορίστηκε η 2^α Οκτωβρίου 2001, ημερομηνία κατά την οποία η υπόθεση συζητήθηκε.

10. Στις 11 Ιουνίου 2002, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την προσβληθείσα εφετειακή απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου, με διαφορετική σύνθεση (απόφαση υπ' αριθ. 1053/2002). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 4 Ιουλίου 2002. Στις 12 Ιουλίου 2002, ο προσφεύγων προσέφυγε εκ νέου ενώπιον του Εφετείου και υπέβαλε αίτηση προσδιορισμού δικασίμου. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 2002.

11. Στις 30 Απριλίου 2003, το Εφετείο Αθηνών ακύρωσε την απόφαση υπ' αριθ. 412/1998 του Πρωτοδικείου και απέρριψε την αγωγή του προσφεύγοντος (απόφαση υπ' αριθ. 3460/2003). Η εφετειακή απόφαση καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 2 Ιουνίου 2003.

12. Στις 4 Αυγούστου 2004, ο προσφεύγων ήσκησε αίτηση αναιρέσεως. Στις 8 Μαρτίου 2005, υπέβαλε αίτηση προσδιορισμού δικασίμου. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 7 Μαρτίου 2006.

13. Στις 6 Ιουλίου 2006, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την προσβληθείσα εφετειακή απόφαση μόνον κατά το μέρος κατά το οποίο απερρίφθησαν, με την απόφαση αυτή, οι αξιώσεις του προσφεύγοντος για το χρονικό διάστημα από 1^η Σεπτεμβρίου 1989 έως 31 Δεκεμβρίου 1989, και ανέπεμψε την υπόθεση, επί του σημείου αυτού, ενώπιον του Εφετείου, με διαφορετική σύνθεση (απόφαση υπ' αριθ. 1531/2006). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 17 Οκτωβρίου 2006. Ο προσφεύγων δηλώνει ότι δεν προτίθεται να ακολουθήσει, εκ νέου, την αυτή διαδικασία ενώπιον του Εφετείου, διότι η αγωγή του δεν είχε καμία πιθανότητα επιτυχούς εκβάσεως. Ο προσφεύγων επιθυμεί, επομένως, να αποφύγει τα έξοδα μιας νέας δίκης.

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

14. Οι οικείες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 106

«Το δικαστήριο ενεργεί μόνο ύστερα από αίτηση διαδίκου και αποφασίζει με βάση τους πραγματικούς ισχυρισμούς που προτείνουν και αποδεικνύουν οι διάδικοι (...)»

Άρθρο 108

«Οι διαδικαστικές πράξεις ενεργούνται με πρωτοβουλία και επιμέλεια των διαδίκων (...)»

Με τα ως άνω άρθρα, θεσπίζονται αντιστοίχως η αρχή της διαθέσεως και η αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων. Κατά την αρχή της διαθέσεως, η δικαστική προστασία, στο πλαίσιο των διαφορών αστικής φύσεως, παρέχεται μόνον ύστερα από αίτηση των διαδίκων, στο μέτρο που υφίσταται και εφόσον συνεχίζει να υφίσταται. Εξ άλλου, κατά την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων, η πρόοδος μιας διαδικασίας αστικής φύσεως εξαρτάται εξολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων (Π.ΥΕΣΣΙΟΥ-ΦΑΛΤΣΗ, *Civil Procedure in Hellas*, εκδόσεις Σάκκουλας-Kluwer, σελ. 45 και επόμενες).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

15. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι, λόγω της διάρκειας της διαδικασίας, παραβιάσθηκε η αρχή της «ευλόγου προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

16. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η επίδικη διαδικασία διεξήχθη με ταχύτητα, λαμβανομένου ειδικότερα υπόψη του γεγονότος ότι η υπόθεση κρίθηκε από έξι βαθμούς δικαιοδοσίας. Αναφερόμενη, εξ άλλου, στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με τον οποίο καθιερώνεται η αρχή της διεξαγωγής της δίκης από τους διαδίκους, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι από τις ημερομηνίες επιβεβαιώνεται η έλλειψη επιμελείας εκ μέρους του προσφεύγοντος στην παρούσα υπόθεση. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι ο προσφεύγων καθυστέρησε πλέον του ενός έτους να

ασκήσει αίτηση αναιρέσεως κατά της εφετειακής αποφάσεως υπ' αριθ. 3460/2003 και επτά μήνες ακόμα να καταθέσει αίτηση προσδιορισμού δικασίμου ενώπιον του Αρείου Πάγου. Τέλος, η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι, μέχρι σήμερα, ο προσφεύγων δεν έχει εγείρει εκ νέου τη διαδικασία ενώπιον του Εφετείου, γεγονός το οποίο αποδεικνύει την έλλειψη ενδιαφέροντος του προσφεύγοντος για τη συνέχιση της διαδικασίας.

A. Επί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει, περαιτέρω, ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη

18. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η επίδικη διαδικασία δεν έχει τυπικά ολοκληρωθεί, διότι η υπόθεση ήδη εκκρεμεί ενώπιον του Εφετείου κατόπιν αναπομπής της με απόφαση του Αρείου Πάγου. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τον φάκελο της δικογραφίας, ο προσφεύγων δεν προτίθεται να ακολουθήσει, εκ νέου, την κατ' αναπομπή από τον Άρειο Πάγο διαδικασία ενώπιον του Εφετείου, διότι δεν έχει καμία πιθανότητα επιτυχούς εκβάσεως υπέρ αυτού. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσέγγιση αυτή είναι εύλογη. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι η απόφαση υπ' αριθ. 1531/2006 του Αρείου Πάγου είναι, στην παρούσα υπόθεση, η οριστική εσωτερική απόφαση (βλ., προς την κατεύθυνση αυτή, μεταξύ πολλών άλλων, *Κυριακάκου και Κυριακάκος κατά Ελλάδος* (απόφαση επί του παραδεκτού), αριθ. προσφυγής 21813/02, απόφαση της 19^{ης} Μαΐου 2005).

19. Υπό τις συνθήκες αυτές, η περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη, είχε ως αφετηρία την 18^η Απριλίου 1996, ημερομηνία κατά την οποία επελήφθη της υποθέσεως το Πρωτοδικείο Αθηνών, και ολοκληρώθηκε στις 6 Ιουλίου 2006, ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως υπ' αριθ. 1531/2006 του Αρείου Πάγου. Διήρκεσε, επομένως, πλέον των δέκα ετών και δύο μηνών για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας

2. Εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

20. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς και ευθύνης των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. προσφυγής 30979/96, παρ. 43, ΕΔΑΔ 2000-VII).

21. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη εκδικάσει υποθέσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Frydlender*).

22. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υπεβλήθησαν, το Δικαστήριο φρονεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο περιστατικό ή επιχείρημα το οποίο θα του επέτρεπε να αχθεί σε διαφορετικό συμπέρασμα στην προκειμένη περίπτωση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, όσον αφορά τα επιληφθέντα δικαστήρια, πέντε αποφάσεις εξεδόθησαν σχετικώς προς την υπόθεση, δύο εκ των οποίων από τον Άρειο Πάγο, και δέχεται ότι, εξ αυτού του γεγονότος, προκύπτει κάποιου βαθμού πολυπλοκότητα. Εν τούτοις, το Δικαστήριο εκτιμά ότι τούτο δεν αρκεί για να δικαιολογήσει τη συνολική διάρκεια της διαδικασίας. Εξ άλλου, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων ευθύνεται για καθυστέρηση ενός έτους και εννέα μηνών περίπου στο πλαίσιο της διεξαγωγής της δίκης ενώπιον του Αρείου Πάγου. Ωστόσο, ακόμα και αν αφαιρεθεί από τη συνολική διάρκεια η καθυστέρηση για την οποία ευθύνεται ο προσφεύγων, η συνολική διάρκεια παραμένει υπερβολική. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι ακόμα και στα νομικά συστήματα, τα οποία καθιερώνουν την αρχή διεξαγωγής της δίκης από τους διαδίκους, η συμπεριφορά των ενδιαφερομένων δεν απαλλάσσει τους δικαστές από την εξασφάλιση της απαιτούμενης από το άρθρο 6 παρ. 1 ταχύτητας (*Λιτοσελίτης κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 62771/00, παρ. 30, απόφαση της 5^{ης} Φεβρουαρίου 2004).

23. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι έγκειται στα Συμβαλλόμενα Κράτη να οργανώνουν το δικαστικό τους σύστημα κατά τρόπον ώστε τα δικαστήριά τους να δύνανται να εγγυώνται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα στην έκδοση οριστικής αποφάσεως επί των αμφισβητήσεων των σχετικών προς τα δικαιώματα και τις

υποχρεώσεις του αστικής φύσεως εντός ευλόγου προθεσμίας (βλ. *Comingersoll S.A. κατά Πορτογαλίας* [GC], αριθ. προσφυγής 35382/97, παρ. 24, ΕΔΑΔ 2000-IV). Λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην προκειμένη περίπτωση η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν συνάδει προς την περί «ευλόγου προθεσμίας» επιταγή.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΑΙΤΙΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

24. Επικαλούμενος τα άρθρα 6 παρ. 1 και 13 της Συμβάσεως, ο προσφεύγων παραπονείται ότι η υπόθεσή του δεν εκδικάσθηκε δικαίως και ότι τα ελληνικά δικαστήρια έσφαλαν, τόσο σε ουσιαστικό όσο και σε νομικό επίπεδο, ευνοώντας, έτσι, τον αντίδικο. Επικαλούμενος το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, ο προσφεύγων παραπονείται, τέλος, ότι εθίγη το δικαίωμά του στον σεβασμό της περιουσίας του και υποστηρίζει ότι απώλεσε το δικαίωμά του να λάβει το ποσό το οποίο διεκδικούσε για αποζημίωση.

Επί του παραδεκτού

25. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι, κατά το άρθρο 19 της Συμβάσεως, καθήκον έχει να διασφαλίζει τον σεβασμό των υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν για τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη από τη Σύμβαση. Ειδικότερα, δεν έγκειται στο Δικαστήριο να αποφαινεται επί τυχόν σφαλμάτων των εθνικών δικαστηρίων όσον αφορά νομικά ή πραγματικά ζητήματα, εκτός εάν και στο μέτρο που αυτά θα ήταν δυνατόν να συνεπάγονται παραβίαση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που προστατεύει η Σύμβαση (βλ., ειδικότερα, *García Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], αριθ. προσφυγής 30544/96, παρ. 28, ΕΔΑΔ 1999-I). Το Δικαστήριο δεν δύναται να εκτιμήσει το ίδιο τα πραγματικά στοιχεία τα οποία οδήγησαν ένα εθνικό δικαστήριο να λάβει μία απόφαση αντί κάποιας άλλης. Στην περίπτωση αυτή, θα αναγορευόταν σε δικαστή τετάρτου βαθμού και θα παραγνώριζε τα όρια της αποστολής του (βλ., *mutatis mutandis*, *Kemmache κατά Γαλλίας* (αριθ. 3), απόφαση της 24^{ης} Νοεμβρίου 1994, série A n° 296-C, σελ. 88, παρ. 44). Αποκλειστικό καθήκον του Δικαστηρίου, όσον αφορά το άρθρο 6 της Συμβάσεως, είναι ο έλεγχος των προσφυγών, με τις οποίες προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι τα εθνικά δικαστήρια αγνόησαν τις συγκεκριμένες δικονομικές εγγυήσεις οι οποίες αναφέρονται στη διάταξη αυτή, ή ότι

η διεξαγωγή της διαδικασίας, στο σύνολό της, δεν εξασφάλισε δικαία δίκη στον προσφεύγοντα (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Donadze κατά Γεωργίας*, αριθ. προσφυγής 74644/01, παρ. 30-31, απόφαση της 7^{ης} Μαρτίου 2006).

26. Στην παρούσα υπόθεση, ουδόλως προκύπτει ότι η διαδικασία, κατά την οποία ο προσφεύγων ηδυνήθη να εκθέσει το σύνολο των επιχειρημάτων του, δεν υπήρξε δικαία. Πράγματι, το Δικαστήριο δεν διαγιγνώσκει ένδειξη αυθαιρεσίας ως προς τη διεξαγωγή της διαδικασίας, ούτε παραβίαση των δικονομικών δικαιωμάτων του ενδιαφερόμενου. Βάσει της διαπιστώσεως αυτής, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν απαιτείται η εκ μέρους του τοποθέτηση στο πλαίσιο του άρθρου 13. Πράγματι, οι επιταγές του άρθρου 13 δεν είναι τόσο απόλυτες όσο εκείνες του άρθρου 6 παρ. 1, και, στην προκειμένη περίπτωση, ενσωματώνονται στο τελευταίο (βλ., μεταξύ άλλων, *Sporrong και Lönnroth κατά Σουηδίας*, απόφαση της 23^{ης} Σεπτεμβρίου 1982, série A n° 52, σελ. 32, παρ. 88).

27. Εξ άλλου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προβαλλόμενη από τον προσφεύγοντα απαίτηση δεν δύναται να θεωρηθεί ως «αγαθό» κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, αφού δεν έχει βεβαιωθεί από τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Αυτή, ωστόσο, είναι η προϋπόθεση για να είναι μία απαίτηση βεβαία και απαιτητή και, ως εκ τούτου, να προστατεύεται από το Άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (βλ., ειδικότερα, *Ελληνικά Διυλιστήρια και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδος*, απόφαση της 9^{ης} Δεκεμβρίου 1994, série A, n° 301-B, σελ. 84, παρ. 59).

28. Ειδικότερα, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, καθ' ον χρόνο η υπόθεση του προσφεύγοντος εκκρεμούσε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, από την αγωγή του δεν εγεννάτο υπέρ αυτού δικαίωμα απαιτήσεως, αλλά μόνο το ενδεχόμενο επιτεύξεως παρόμοιας απαιτήσεως. Επομένως, οι αποφάσεις με τις οποίες απερρίφθη το αίτημα του προσφεύγοντος, δεν ηδυνήθησαν να έχουν ως αποτέλεσμα την αποστέρηση του προσφεύγοντος από περιουσιακό στοιχείο, του οποίου τύγγχανε κύριος.

29. Επομένως, η προσφυγή είναι προδήλως αβάσιμη κατά το μέρος αυτό και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

30. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

31. Ο προσφεύγων ζητά 146.652 ευρώ για υλική ζημία. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο συνολικό ποσό των διεκδικήσεών του, πλέον των τόκων. Περαιτέρω, ο προσφεύγων ζητά 30.000 ευρώ για την ηθική ζημία την οποία, όπως ισχυρίζεται, υπέστη.

32. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το σχετικό προς την υλική ζημία αίτημα, και, περαιτέρω, υποστηρίζει ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση όσον αφορά την ηθική ζημία. Επικουρικώς, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το ποσό το οποίο ήθελε επιδικασθεί για την αιτία αυτή, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα ποσά τα οποία συνθήως επιδικάζει το Δικαστήριο στο πλαίσιο παρομοίων υποθέσεων.

33. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως, στην οποία κατέληξε, αφορά αποκλειστικώς στο γεγονός ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα του ενδιαφερόμενου να δικαστεί η υπόθεσή του εντός «ευλόγου προθεσμίας». Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν διακρίνει αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στη διαπιστωθείσα παραβίαση και σε μία οποιαδήποτε υλική ζημία του προσφεύγοντος. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν οι προαναφερόμενες αξιώσεις κατά το μέρος αυτό. Αντιθέτως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη βεβαία ηθική ζημία, την οποία δεν αντισταθμίζει επαρκώς η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 4.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οιαδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

34. Ο προσφεύγων ζητά επίσης 6.938 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου. Ο προσφεύγων δεν προσκομίζει τιμολόγιο. Προσκομίζει μόνον ένα δακτυλογραφημένο και υπογεγραμμένο από τον δικηγόρο του αναλυτικό σημείωμα

στο οποίο αναγράφεται το ως άνω ποσό. Ο προσφεύγων αναφέρει ότι, λόγω των μετρίων εισοδημάτων του, δεν έχει ακόμα δυνηθεί να του καταβάλει το ποσό αυτό.

35. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις αυτές και υποστηρίζει ότι δεν είναι δεόντως αιτιολογημένες.

36. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά Ελλάδος* (δικαία ικανοποίηση) [GC], αριθ. προσφυγής 31107/96, παρ. 54, ΕΔΑΔ 2000-XI).

37. Στην προκειμένη περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων τα οποία έχει στη διάθεσή του καθώς και των προαναφερομένων κριτηρίων, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 500 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οιοδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

38. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή ως παραδεκτή όσον αφορά τη σχετική προς την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας αιτίαση, και την απορρίπτει κατά τα λοιπά.

2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

3. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως, 4.000 ευρώ για ηθική ζημία και 500 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οιοδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 31 Ιουλίου 2008, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

- υπογραφή -

/ Søren Nielsen /

Γραμματέας

- υπογραφή -

/ Nina Vajić /

Πρόεδρος